

Sammanfattning

Utredningens uppdrag är att utreda förutsättningarna för att öka den statliga närvaron i Västernorrlands län genom att samla arbetsuppgifter från flera myndigheter i Stockholms län och tillhandahålla gemensamma lokaler med gemensam kontorservice i Härnösands kommun för dessa uppgifter. Utredningen ska identifiera och föreslå arbetsuppgifter motsvarande minst 50 årsarbetskrafter vid lämpliga myndigheter, som kan ingå i kontorsgemenskapen. Förslagen ska avse avgränsade verksamhetsdelar, inte hela myndigheter.

Utgångspunkter för val av verksamheter

Tidigare erfarenheter talar för att omlokalisering från Stockholmsområdet till andra delar av landet fungerar bäst för verksamheter som kan bli en tydlig resurs i den regionala utvecklingen, samspela väl med det lokala näringslivet och bli en del av ett regionalt kluster som leder till en arbetsmarknad som kan främja regional tillväxt. Enligt utredningen bör omlokalisering från Stockholms län till Härnösand därför i första hand övervägas för verksamheter av följande slag:

- Utvidgning av verksamhet hos myndigheter som i dag bedriver verksamhet i Härnösand. Ett tjugotal statliga myndigheter finns i dag i Härnösand. Fem av dem har sitt säte i kommunen: Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Ångermanlands tingsrätt, Förvaltningsrätten i Härnösand, Specialpedagogiska skolmyndigheten och Överklagandenämnden för studiestöd. Genom de två sistnämnda utgör Härnösand i viss mån ett kluster för skol- och högskoleadministrativa frågor, vilket knyter an till kommunens långa tradition som utbildningsort.

- Verksamheter hos andra myndigheter som kan bidra till att utveckla befintliga kluster i Härnösand.
- Verksamheter som i dag inte finns i Härnösand men som kan bilda grund för nya kluster.

Eftersom övervägandena ska avse avgränsade verksamhetsdelar och inte hela myndigheter, så anser utredningen att en myndighet bör ha en viss minsta storlek för att kunna komma i fråga (förslagsvis minst 50 årsarbetskrafter). Omfattningen och kvaliteten i de omlokaliserade verksamheterna ska också – när de väl är etablerade på den nya orten – kunna upprätthållas trots att de bedrivs från en annan ort än där myndighetens huvudkontor är beläget.

I sammanhanget bör också beaktas de effekter och utmaningar som omlokalisering medför på kort och lång sikt. Tidigare omlokaliseringar av statliga myndigheter visar att den berörda verksamheten inledningsvis brukar påverkas av en del negativa omställningseffekter. Få i den befintliga personalen brukar följa med till den nya orten. Under ett övergångsskede behöver ny personal därför rekryteras och läras upp. Under en period, vanligen upp till ett par år, kan myndigheternas verksamhet därmed bli svår att upprätthålla med fullgod kvalitet. Verksamheten brukar dock återhämta sig efter en tid. Och på lite längre sikt märks ofta också positiva omställningseffekter i form av bland annat lägre lönenivå, en personal som mindre ofta byter arbete och lägre hyreskostnader (delvis uppstår dessa effekter redan initialt).

Utredningens förslag om verksamheter

Utredningen föreslår att regeringen överväger omlokalisering till Härnösand av följande verksamheter:

- Skolverkets verksamhet avseende lärarlegitimationer
- Delar av Socialstyrelsens verksamhet avseende legitimationer inom hälso- och sjukvård
- Skatteverkets verksamhet avseende registervård för de register som verkets nuvarande verksamhet i Härnösand utgår ifrån

- Delar av verksamheten avseende Sidas strategi för informations- och kommunikationsverksamhet
- Kammarkollegiets verksamhet avseende auktorisation av tolkar och översättare.

Att förlägga de identifierade verksamheterna till Härnösand bedöms inte ha negativ påverkan på deras omfattning och kvalitet – när de väl har etablerats på orten. Förhållandena i Härnösand och den vidare regionen talar för att den långsiktiga kompetensförsörjningen sannolikt kan fungera tillfredsställande. Dagens väl utvecklade system inom it och distansoberoende kommunikation (videokonferenssystem m.m.) innebär också att den ärendehantering och de kontakter som krävs i verksamheterna bör kunna hanteras på ett fullgott sätt från Härnösand.

Sammantaget bedöms en omlokalisering av dessa verksamheter medföra att Härnösand kan tillföras cirka 80 årsarbetskrafter.

Det bör poängteras att de slutliga övervägandena om omlokalisering till Härnösand kräver politiska bedömningar som ligger utanför utredningens mandat. Utifrån de rent rationalitetsbaserade faktorer som en utredning kan beakta går det exempelvis inte att avgöra om de fördelar som upp till 80 nya statliga årsarbetskrafter skulle medföra för Härnösand – och för regeringens ambition att sprida statlig verksamhet över hela landet – överstiger de omställningseffekter som med största sannolikhet skulle uppstå hos berörda myndigheter på kort sikt. En sådan avvägning måste bygga på politiska bedömningar.

Utredningens förslag om kontorsgemenskap

Utredningen föreslår att en gemensam lokallösning med gemensam kontorsservice för verksamheter som omlokaliseras till Härnösand förläggs till lokaler i anslutning till Specialpedagogiska skolmyndighetens lokaler, som i dag är outhyrda och som kan användas för ändamålet. Utredningen föreslår också att Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) ges i uppdrag att fungera som värmyndighet för det berörda myndighetsarbetet.

Den föreslagna modellen bygger på att de myndigheter som berörs av omlokalisering hyr in sig i den gemensamma lokallösningen och då blir andrahandshyresgäster till SPSM. Utredningen förutsätter att de

i normalfallet väljer att göra detta. Det kan dock finnas situationer då en myndighet avstår från att delta i den gemensamma lösningen, t.ex. om omlokaliserade arbetsuppgifter berör en myndighet som redan har verksamhet i Härnösand och den hellre vill förlägga verksamheten till sina befintliga lokaler.

De konkreta detaljerna i samverkan mellan värdmyndigheten SPSM och andrahandshyresgästerna – dvs. frågor som vilka tjänster som ska ingå i den gemensamma kontorservice samt hur ansvaret och kostnaderna för lokaler och kontorservice ska fördelas – måste rimligen framförhandlas och regleras mellan de berörda parterna. Utredningen rekommenderar att man då tillämpar den modell som Statskontoret har tagit fram för sin roll som värdmyndighet i en motsvarande samverkan. Statskontorets modell har utvecklats genom en cirka tioårig erfarenhet som värd för ett samarbete kring lokaler och kontorsstöd med andra myndigheter. Utredningen bedömer att Statskontorets modell är heltäckande och väl fungerande, avseende såväl vad samarbetet omfattar och hur kostnaderna fördelas som den skriftliga form som samarbetet regleras i.

De tilltänkta lokalerna är funktionella och av god standard, men kräver viss uppfräschning innan inflyttning. Från det att beslut fattas om att hyra lokalerna torde det därför ta 3–6 månader innan de kan vara inflyttningsklara. Med beaktande av detta samt regeringens beredningstid för förslagen och nödvändigt omställningsarbete hos berörda myndigheter, så torde en lämplig tidpunkt för att genomföra omlokaliseringarna och starta den gemensamma kontorservice vara någon gång under andra kvartalet 2020.

Utredningen bedömer att upphandlingslagstiftningen inte aktualiseras av den föreslagna samverkan.